

komma till rätta med det alltmera utbredda oskicket att genom otillåten affischering orsaka skadegörelse och nedskräpning i landskapet. Som redovisats i det föregående anvisar bl. a. naturvårdslagen vissa möjligheter härtill. Utskottet utgår också från att berörda myndigheter och organ har sin uppmärksamhet riktad på problemet och vidtar de åtgärder som är möjliga härvidlag. Med hänsyn härtill och jämväl mot bakgrund av att naturvårdskommittén vid sin översyn av naturvårdslagen bl. a. har att pröva huruvida nuvarande skyddsformer är ändamålsenliga finner sig utskottet inte böra påkalla någon riksdagens åtgärd i anledning av förevarande motionsyrkande.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen lämnar motionen 1972:730 utan åtgärd.

Stockholm den 2 maj 1972

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Johanson i Västervik (s), Hedin (m), Hedström (s), Magnusson i Grebbestad (s), fru Anér (fp), herr Augustsson (s)*, fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk), fru Thorsson (s)*, herr Johansson i Holmgården (c)*, fru Olsson i Helsingborg (c), fru Theorin (s) och herr Strömberg (fp).

* I jä närvarande vid betänkandets justering.

Nr 32

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner om pant på engångsglas m. m.

Motionerna

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner

dels motionen 1972:1243 av herr Fransson m. fl. (c) vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag om förbud mot försäljning av öl och läskedrycker i engångsförpackningar,

dels motionen 1972:1255 av herrar Hyltander (fp) och Richardson (fp) vari hemställts att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära åtgärder, som innebär pant av lämplig storlek på engångsglas och återlösningsskyldighet för dem som kommersiellt handskas med dem samt standardisering till ett fåtal glastyper.

Utskottet

Motionsyrkanden om förbud mot försäljning av öl och läskedrycker i engångsförpackningar och om införande av ett pantsystem även för engångsglas har vid ett flertal tillfällen prövats av riksdagen, senast vid 1970 och 1971 års riksdagar. Jordbruksutskottet erinrade i sitt betänkande i ärendet vid förra årets riksdag (JoU 1971:23) bl. a. om att i en till 1970 års riksdag avgiven proposition med förslag till lag om ändring i naturvårdslagen m. m. föredragande departementschefen tagit upp spörsmålet om engångsemballagens miljöförstörande effekt och framhållit nödvändigheten av åtgärder för att förhindra att sådant emballage kastades i naturen. Han hade vidare erinrat om att miljökontrollutredningen hade i uppdrag att lägga fram förslag till lagstiftning mot miljöfarliga produkter. En sådan lagstiftning borde innebära att förbud mot eller inskränkningar i användningen av miljöfarligt emballagematerial skulle kunna genomföras. Tredje lagutskottet (3LU 1970:90) hade anslutit sig till departementschefens uttalande och avstyrkt bl. a. ett antal motionsyrkanden om förbud mot användande av engångsglas och om införande av ett generellt pantsystem. Vad gäller ett i sammanhanget prövat motionsförslag om inrättande av en särskild miljövårdsnämnd för bevakning av de med engångsförpackningar sammanhängande problemen hade utskottet bl. a. anfört att utskottet för sin del inte ville avvisa förslaget men att man först när resultatet av miljökontrollutredningens arbete föreligger borde ta upp frågan.

Riksdagen godkände tredje lagutskottets förslag och gav bl. a. i fråga om miljövårdsnämnden Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört.

Jordbruksutskottet vill i anledning av de nu föreliggande motionerna liksom förra året starkt understryka vikten av att verksamma åtgärder vidtas för att få bukt med de svårartade och allt snabbare växande olägenheter för miljön som begagnandet av engångsemballage, framför allt de s. k. engångsflaskorna, medför. Hithörande problem prövas emellertid av miljökontrollutredningen, som kommer att avge sitt betänkande inom den närmaste tiden. Utredningens förslag, remissbehandlingen och den vidare prövningen av detsamma bör avvaktas, och utskottet anser sig därför f. n. inte böra föreslå någon riksdagens åtgärd i anledning av motionerna.

Utskottet hemställer

att riksdagen lämnar motionerna 1972:1243 och 1972:1255 utan åtgärd.

Stockholm den 9 maj 1972

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Johanson i Västervik (s), Hedin (m), Hedström (s), Magnusson i Grebbestad (s), fru Anér (fp), herr Augustsson (s), fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk), fru Thorsson (s)*, herr Johansson i Holmgården (c), fru Olsson i Helsingborg (c), fru Theorin (s) och herr Strömberg (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av herr Hansson i Skegrie (c), fru Anér (fp), herrar Takman (vpk) och Johansson i Holmgården (c), fru Olsson i Helsingborg (c) och herr Strömberg (fp) vilka anser

dels att utskottets uttalande bort ha följande lydelse:

”I motionen 1972:1243 föreslås att förbud införes mot försäljning av öl och läskedrycker i engångsförpackningar. Motionärerna vill bl. a. ifrågasätta om engångsförpackningarnas övertagande av en allt större del av marknaden verkligen motsvarar konsumenternas önskemål och anser det tveksamt om en majoritet av försäljarna av öl och läskedrycker vill förorda engångsförpackningarna. De som framför allt önskar använda engångsförpackningarna är, framhåller motionärerna, de stora varuhusen.

I motionen 1972:1255 föreslås att ett pantsystem införes för engångsglas, att återtagningsskyldighet stadgas för dem som kommersiellt handskas med dem, samt att glaset standardiseras till ett fåtal typer. Motionärerna berör särskilt användandet av ölburkar och engångsglas och anför bl. a. att undersökningar i samband med städaktioner klart visat att

den övervägande delen av tomflaskor, som kastas, skräpar ner och splittras till skaderisker, är just engångsglas, i vissa fall upp till 90 procent. I avvaktan på effektivare åtgärder bör man, säger motionärerna, pröva någon form av pantsystem för engångsglasen samt driva fram standardisering till ett fåtal glasförpackningar.

Utskottet vill starkt understryka att engångsförpackningar medför stora och snabbt växande olägenheter för miljön. Det är enligt utskottets mening angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas för att komma till rätta med de problem för miljön som är förknippade med användandet av sådana förpackningar. Utskottet vill särskilt framhålla att engångsförpackningar för öl och läskedrycker utgör ett mycket störande inslag vad gäller nedskräpningen i naturen såväl som exempelvis i många tätortsmiljöer. Bortkastade engångsförpackningar kan också innebära betydande risker för skador på både människor och djur och exempelvis på cyklar och bilar. Enligt utskottets mening bör därför förbud mot försäljning av öl och läskedrycker i sådana förpackningar införas. Utskottet vill också hålla före att fördelar skulle kunna stå att vinna om ett pantsystem infördes för övriga engångsglas. De kostnader som panten representerar torde självfallet göra kunderna mera benägna att omhänderta och återställa de begagnade glaset och ett konsekvent genomfört pantsystem kan även tänkas påverka konsumenternas inställning till hithörande problem. Ett sådant system torde också kunna medverka till styrningen av produkttillverkningen inom engångsglasindustrin. Även ett pantsystem av här angiven art bör således enligt utskottets mening införas.”

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

”att riksdagen i anledning av motionerna 1972:1243 och 1972:1255 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anfört.”

Särskilt yttrande

av herr Hedin (m) som anför:

”Begagnandet av engångsemballage har medfört allvarliga miljöskador och riskerna för ytterligare skadeverkningar är stora. Användandet av vissa engångsemballage innebär därtill ett onödigt slöseri med material. Det är därför angeläget att verksamma åtgärder vidtas mot dessa olägenheter. Strävandena på området bör enligt min mening i första hand ta sikte på att på frivillighetens väg söka åstadkomma bättre förhållanden. Jag har därför viss sympati för förslaget om pantsystem och är om detta ej skulle leda till resultat ej heller främmande för direkta förbud. Då emellertid miljökontrollutredningens förslag avges i dagarna har jag inte ansett detta förslag och den vidare behandlingen av detsamma böra föregripas. Av detta skäl har jag inte ansett mig f. n. böra ansluta mig till något av motionsförslagen.”